

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра економічної та соціальної географії і туризму
(на якій розроблено програму)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної роботи

(Майя НІКОЛАЄВА)

“04” 09 2026 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Вибіркова освітня компонента
УПРАВЛІННЯ РОЗВИТКОМ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД
(назва навчальної дисципліни)

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Галузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво
(шифр і назва — уточнюється відповідно до класифікатора)

Спеціальність: G18 Геодезія та землеустрій
(код і назва спеціальності)

Спеціалізація: _____
(за наявності)

Освітньо-професійна програма: «Землеустрій та кадастр»
(назва ОПП)

ОНУ
2026

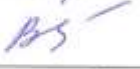
Робоча програма навчальної дисципліни «Управління розвитком територіальних громад». Одеса: ОНУ, 2026. – 19 с.

Розробник: **Ніколаєва Олена Іванівна**, кандидат географічних наук, викладач кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Куделіна Світлана Борисівна ст.викл. кафедри економічної та соціальної географії і туризму геолого-географічного факультету.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 р.

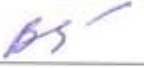
Завідувач кафедри (Віталій СИЧ)
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Землеустрій та кадастр»

 (Наталія ДАНИЛОВА)
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено Навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від «27» серпня 2026 р.

Голова НМК (Віталій СИЧ)
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри економічної та соціальної географії і туризму

Протокол № _____ від « _____ » _____ 20__ р.

Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) (Ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		Очна форма навчання	Заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів – 3 годин – 90 змістових модулів – 2	Галузь знань G _____ (шифр і назва) Спеціальність G18 Геодезія та землеустрій (код і назва) Спеціалізація: – ОПП «Землеустрій та кадастр» Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)	<i>Вибіркова</i>	
		Рік підготовки:	
		2-й	2-й
		Семестр	
		4-й	4-й
		Лекції	
		16 год.	8 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	6 год.
		Лабораторні	
		–	–
		Самостійна робота	
		60 год.	76 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

Дисципліна пропонується як вибіркова освітня компонента для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти спеціальності G18 Геодезія та землеустрій освітньо-професійної програми «Землеустрій та кадастр» (2 курс, 4 семестр, залік). Кількість кредитів, годин та термін вивчення уточнюються відповідно до чинного навчального плану G18.

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни «Управління розвитком територіальних громад» – формування у здобувачів професійних компетентностей щодо розподілу влади між різними рівнями управління та підвищення ефективності управління територіями в Україні в умовах реформи децентралізації, зокрема щодо ролі землеустрою та кадастру в забезпеченні спроможності територіальних громад.

Завдання дисципліни – сформувати компетентності щодо:

- використання сучасних підходів для аналізу ефективності територіального управління, а також реалізації регіональної соціально-економічної політики;
- обґрунтування оптимальних шляхів реформування регіонального управління та місцевого самоврядування у загальній системі державного управління;
- розроблення пропозицій з реформування адміністративно-територіального устрою із здійсненням прогностичної оцінки наслідків їх впровадження, зокрема щодо меж територіальних громад та їхньої земельно-ресурсної бази;

- аналізу процесів розвитку місцевого самоврядування та його елементів, шляхів і методів удосконалення структури органів місцевого самоврядування;
- застосування сучасних методів дослідження систем управління та діяльності регіональних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування, алгоритмів оцінки їх діяльності, зокрема у сфері управління земельними ресурсами громад.

Пререквізити курсу: дисципліни циклу професійної підготовки за спеціальністю G18 Геодезія та землеустрій, що передбачають ознайомлення з основами державного управління, земельного права та територіального планування.

Постреквізити курсу: дисципліни, пов'язані з розробленням документації із землеустрою на рівні територіальних громад, переддипломна практика, кваліфікаційна робота.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен:

знати:

сутність, принципи, об'єкти, суб'єкти й інструменти територіального управління в країні, методологію дослідження й удосконалення процесів управління територіями на макро- і мезорівнях; сутність і основні складові механізму регіональної економічної політики в країні, основні критерії ефективної реалізації окремих видів регіональної політики; методологічні основи формування та розвитку адміністративно-територіального устрою (АТУ) в Україні та інших країнах світу, концепцію реформування АТУ в Україні; економіко-математичні методи для побудови прогнозів реформування АТУ; нормативно-правові основи становлення та розвитку місцевого самоврядування в Україні, у т. ч. щодо формування меж та земельно-ресурсного забезпечення територіальних громад; алгоритм аналізу діяльності регіональних органів влади.

вміти:

практично використовувати теоретичні знання; застосовувати загальнонаукові та конкретно-наукові методи для дослідження механізму територіального управління соціально-економічними процесами в країні; обґрунтовувати критерії для оцінювання наслідків прийнятих управлінських рішень щодо реалізації тієї чи іншої регіональної політики в країні; розробляти пропозиції з реформування АТУ на основі здійснення прогнозної оцінки наслідків їх впровадження в Україні, у т. ч. з урахуванням землепорядного забезпечення; обґрунтовувати оптимальні шляхи реформування системи регіонального управління і місцевого самоврядування в загальній системі державного управління; застосовувати сучасні методи дослідження систем управління і діяльності регіональних органів державної виконавчої влади та органів місцевого самоврядування в умовах змін.

бути здатним:

самостійно аналізувати спроможність територіальних громад та приймати обґрунтовані рішення щодо напрямів їх розвитку, у т. ч. у сфері раціонального використання та охорони земельних ресурсів, в умовах невизначеності реформи

децентралізації; організовувати взаємодію органів місцевого самоврядування, державних органів та землепорядних служб у процесі управління розвитком територіальної громади; нести відповідальність за обґрунтованість пропозицій щодо реформування адміністративно-територіального устрою та землеустрою на рівні громади; критично оцінювати стратегії розвитку територіальних громад з позицій економічної, соціальної та екологічної ефективності.

Опанування цієї освітньої компоненти забезпечує набуття здобувачами навичок і компетентностей, спрямованих на досягнення глобальних цілей сталого розвитку до 2030 року, що проголошені резолюцією Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 25 вересня 2015 року № 70/1 та визначені Указом Президента України від 30 вересня 2019 року № 722, зокрема:

Ціль 1: подолання бідності;

Ціль 11: забезпечення відкритості, безпеки, життєстійкості й екологічної стійкості міст, інших населених пунктів;

Ціль 15: захист та відновлення екосистем суші, раціональне використання земельних ресурсів, боротьба з опустелюванням та деградацією земель;

Ціль 16: сприяння побудові миролюбного і відкритого суспільства в інтересах сталого розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх і створення ефективних, підзвітних та заснованих на широкій участі інституцій на всіх рівнях;

Ціль 17: зміцнення засобів здійснення й активізація роботи в рамках глобального партнерства в інтересах сталого розвитку.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни

Тема 1. Сутність та ознаки територіальної громади як основи місцевого самоврядування

Сутність територіальної громади. Місце територіальної громади в системі місцевого самоврядування. Поняття територіальної громади в нормативно-правових актах України. Вітчизняні та зарубіжні теорії про територіальну громаду. Територіальна громада як складна «кумулятивна» форма суспільної організації. Роль територіальної громади в активному вирішенні соціально-економічних проблем. Підходи до вивчення територіальних спільнот. Головні ознаки територіальної громади. Територіальна громада як суб'єкт підприємницької діяльності у сфері надання громадських послуг, у т. ч. землепорядних та кадастрових. Участь територіальної громади у місцевому самоврядуванні.

Тема 2. Види територіальних громад в Україні

Питання про види територіальних громад у вітчизняній літературі. Види територіальних громад у зарубіжній літературі. Зв'язок понять «територіальна громада» та «територіальна спільність». Основні види територіальних громад.

Територіальна громада як інститут громадянства та громадянського суспільства. Відмінність територіальних громад від національно-територіальних утворень.

Тема 3. Теоретичні основи управління розвитком територіальної громади

Управління розвитком територіальної громади як об'єкт наукового дослідження. Методологія дослідження управління розвитком територіальної громади. Нормативно-правові засади управління розвитком територіальної громади. Основні концепції управління розвитком територіальної громади. Управління соціально-економічним розвитком територіальної громади як об'єкт наукового дослідження. Типи синергетичних досліджень управління розвитком територіальної громади.

Тема 4. Еволюція управління розвитком територіальної громади

Сільська громада в Україні в добу Київської Русі. Міська і волосна громади та їхні органи. Територіальна громада в правовій системі Великого князівства Литовського та Королівства Польського. Структура територіальних громад та їх керівники. Соціально-політичні умови та козацькі традиції територіальної громади Запорозької Січі. Розвиток територіальних громад у Гетьманській державі. Органи влади та управління в містах Гетьманщини за Магдебурзьким правом. Територіальна громада на українських землях в умовах наступу Російської імперії на самоврядування в Україні. Особливості управління розвитком територіальних громад Східної Галичини, Північної Буковини та Закарпаття в XIX – на початку XX ст. Територіальна громада в добу Української Центральної Ради, Гетьманату П. Скоропадського та Директорії УНР. Західноукраїнська Народна Республіка та її органи місцевого самоврядування. Розвиток територіальних громад в Українській РСР (20–80-ті рр. XX ст.). Особливості управління розвитком територіальних громад у сучасній Україні. Процес створення об'єднаних територіальних громад у 2016 р.

Змістовий модуль 2. Практичні механізми управління розвитком територіальної громади

Тема 5. Сучасний стан управління розвитком територіальної громади

Сучасні тенденції управління розвитком територіальної громади. Суб'єкт-об'єктні характеристики управління розвитком територіальної громади. Організаційно-функціональний аналіз управління розвитком територіальної громади. Роль органів місцевого самоврядування в управлінні розвитком територіальної громади. Відмінності у системі управління соціально-економічним та гуманітарним розвитком місцевого самоврядування та органів державної влади. Управління розвитком людського потенціалу територіальних громад. Зарубіжний досвід діяльності органів місцевого самоврядування в управлінні розвитком територіальної громади.

Тема 6. Основні форми діяльності територіальних громад в Україні

Специфіка форм діяльності територіальних громад. Залежність форм діяльності територіальних громад від місцевого самоврядування та волевиявлення громадян. Форми безпосереднього волевиявлення громадян. Місцеві референдуми як форми безпосередньої демократії в органах місцевого

самоврядування. Принципи проведення місцевих референдумів. Особливості проведення місцевих та регіональних виборів в Україні та за кордоном (США, Франція, Швейцарія, Італія, Німеччина, Польща). Роль Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» у виробленні функцій територіальних громад. Функції територіальних громад та представницьких органів місцевого самоврядування.

Тема 7. Тенденції розвитку територіальних громад у контексті реформування місцевого самоврядування в Україні

Формування системи місцевого самоврядування як одного з найважливіших завдань становлення державності в Україні. Місцеве самоврядування як багатовекторне явище. Основні проблеми в організації роботи територіальних громад та шляхи їх вирішення. Напрями вдосконалення роботи територіальних громад у контексті реформування місцевого самоврядування в Україні. Реформування нормативно-правової бази як одна з головних проблем територіальних громад. Проблема децентралізації управління та управління розвитком територіальної громади. Створення об'єднаних територіальних громад у 2016 р. Роль землеустрою та кадастру в забезпеченні спроможності територіальних громад.

Тема 8. Сталий розвиток територіальної громади

Ресурсне забезпечення розвитку територіальної громади. Принципи сталого розвитку. Особливості впровадження теорії сталого розвитку в міських та сільських громадах. Інформаційний супровід сталого розвитку територіальних громад. Управління розвитком територіальної громади в контексті мережевого підходу. Гарантії захисту прав територіальної громади. Інноваційна складова сталого розвитку територіальної громади. Державне управління ресурсним розвитком територіальної громади: проблеми, напрями, пріоритети. Комунальна власність, зокрема земельні ресурси, як майнова основа розбудови територіальної громади. Особливості управління майном комунальної власності територіальної громади. Державна політика забезпечення розвитку інвестиційної діяльності на рівні територіальної громади. Соціальна ефективність як критерій розвитку територіальної громади.

Тема 9. Шляхи удосконалення управління розвитком територіальної громади

Інституалізація соціально-економічного розвитку територіальної громади. Удосконалення ресурсного забезпечення розвитку територіальної громади. Інноваційне середовище в управлінні соціально-економічним та гуманітарним розвитком територіальної громади. Оцінка ефективності інноваційних технологій управління розвитком територіальної громади. Проблеми вдосконалення нормативно-правової бази управління розвитком територіальної громади. Основні напрями удосконалення державного управління розвитком територіальної громади. Структура ресурсів стратегічного соціально-економічного та гуманітарного розвитку територіальних громад. Стратегічне планування розвитку територіальної громади. Моніторинг та оцінювання у стратегічному плануванні. Пріоритетні напрями вдосконалення управління

розвитком людського потенціалу територіальної громади на етапах реформування місцевого самоврядування.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Теоретико-методологічні засади дисципліни										
Тема 1. Сутність та ознаки територіальної громади як основи місцевого самоврядування	10	2	–	–	8	10	2	–	–	8
Тема 2. Види територіальних громад в Україні	12	2	2	–	8	10		2	–	8
Тема 3. Теоретичні основи управління розвитком територіальної громади	12	2	2	–	8	12	2	–	–	10
Тема 4. Еволюція управління розвитком територіальної громади	12	2	2	–	8	8		–	–	8
Разом за змістовим модулем 1	46	8	6	–	32	40	4	2	–	34
Змістовий модуль 2. Практичні механізми управління розвитком територіальної громади										
Тема 5. Сучасний стан управління розвитком територіальної громади	10	2	2	–	6	12	2	2	–	8
Тема 6. Основні форми діяльності територіальних громад в Україні	10	2	2	–	6	12	2	2	–	8
Тема 7. Тенденції розвитку територіальних громад у контексті реформування місцевого самоврядування в Україні	10	2	2	–	6	8	–	–	–	8
Тема 8. Сталий розвиток територіальної громади	8		2	–	6	10	–	–	–	10
Тема 9. Шляхи удосконалення управління розвитком територіальної громади	6	2		–	4	8	–	–	–	8
Разом за змістовим модулем 2	44	8	8	–	28	50	4	4	–	42
Усього годин	90	16	14	–	60	90	8	6	–	76

5. Теми семінарських занять

У програмі семінарські заняття не заплановані.

6. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1.			
Теоретико-методологічні засади дисципліни			
2	Тема 2. Види територіальних громад в Україні. Порівняльний аналіз видів територіальних громад за вітчизняною та зарубіжною літературою; класифікація територіальних громад України за типом (міські, селищні, сільські) та розміром території й населення.	2	2
3	Тема 3. Теоретичні основи управління розвитком територіальної громади. Аналіз нормативно-правових засад та основних концепцій управління розвитком територіальної громади на прикладі обраної об'єднаної територіальної громади (ОТГ).	2	–
4	Тема 4. Еволюція управління розвитком територіальної громади. Складання порівняльної таблиці еволюції форм управління територіальними громадами на українських землях (від Київської Русі до сучасності).	2	–
Змістовий модуль 2.			
Практичні механізми управління розвитком територіальної громади			
5	Тема 5. Сучасний стан управління розвитком територіальної громади. Організаційно-функціональний аналіз управління розвитком обраної територіальної громади; оцінка ролі органів місцевого самоврядування, зокрема у сфері землеустрою та управління земельними ресурсами громади.	2	2
6	Тема 6. Основні форми діяльності територіальних громад в Україні. Аналіз форм безпосереднього волевиявлення громадян (місцеві референдуми, вибори, громадські слухання) на прикладі обраної громади.	2	2
7	Тема 7. Тенденції розвитку територіальних громад у контексті реформи місцевого самоврядування. Аналіз ходу децентралізації та формування спроможних територіальних громад в обраному регіоні; оцінка ролі землеустрою та кадастру (розмежування земель, встановлення межі громади) у забезпеченні їх спроможності.	2	-
8	Тема 8. Сталий розвиток територіальної громади. Оцінка ресурсного забезпечення (зокрема земельно-ресурсного) розвитку обраної територіальної громади на засадах сталого розвитку; аналіз структури комунальної власності.	2	
Разом		14	6

Для здобувачів заочної форми навчання практичні заняття проводяться за темами 2, 5- 6; завдання інших практичних занять виконуються письмово у межах самостійної роботи та подаються викладачу для перевірки (у т. ч. дистанційно).

7. Теми лабораторних занять

Лабораторні заняття не передбачені.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		Очна форма	Заочна форма
Змістовий модуль 1.			
Теоретико-методологічні засади дисципліни			
1	Поняття територіальної громади як основи місцевого самоврядування.	6	4
2	Місце територіальної громади в системі місцевого самоврядування.	6	6
3	Законодавство України «Про територіальну громаду» в системі місцевого самоврядування.	8	8
4	Управління розвитком територіальної громади у вітчизняних нормативно-правових актах.	6	8
5	Види територіальних громад в Україні.	6	8
Змістовий модуль 2.			
Практичні механізми управління розвитком територіальної громади			
6	Практичні механізми управління розвитком територіальної громади.	2	4
7	Сталий розвиток територіальної громади.	4	4
8	Шляхи удосконалення державного управління розвитком територіальної громади.	2	4
9	Ресурсне забезпечення розвитку територіальної громади, зокрема земельно-ресурсне.	4	6
10	Сучасний стан управління розвитком територіальної громади.	4	4
11	Відмінності у системі управління соціально-економічним розвитком місцевого самоврядування та органів державної влади.	4	6
12	Статус територіальної громади як суб'єкта місцевого самоврядування.	2	4
13	Форми діяльності територіальних громад.	4	4
14	Місцеві референдуми як форми безпосередньої демократії в органах місцевого самоврядування.	2	6
Разом		60	76

Визнання результатів, отриманих в системі неформальної/інформальної освіти

В рамках опанування цієї навчальної дисципліни здобувач може пройти освітні або професійні курси/тренінги, професійне стажування, онлайн-курси на масових платформах чи у системі громадянської освіти (зокрема, дотичні до реформи децентралізації, місцевого самоврядування та управління земельними ресурсами громад). Здобувач самостійно обирає ресурси, що відповідають змісту цієї навчальної дисципліни. Результати, отримані в системі неформальної/інформальної освіти, засвідчуються відповідним сертифікатом, де вказуються обсяг годин (або кількість кредитів ЄКТС) та здобуті компетентності і результати навчання. Такі результати можуть бути зараховані як результати поточного, періодичного або підсумкового контролю за цією навчальною дисципліною за процедурами, визначеними «Положенням про порядок визнання у вищій та фаховій передвищій освіті результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти в Одеському національному університеті імені І. І. Мечникова та відокремленому структурному підрозділі

«Фаховий коледж ОНУ імені І. І. Мечникова» (https://onu.edu.ua/pub/bank/userfiles/files/documents/polozennya/polozhennya_neformalna_osvita_2024_final.pdf). Для зарахування здобувач подає документ, що підтверджує неформальну освіту, програму курсу та опис сформованих компетентностей і результатів навчання. Викладач залишає за собою право перевірити сформованість перелічених компетентностей та результатів навчання. Максимальна кількість перезарахованих кредитів за дисципліною – 1,0 (30 год.).

9. Методи навчання

Лекції із застосуванням наочних засобів (мультимедійні презентації), обговорення проблемних ситуацій та диспуту; практичні заняття з розв'язанням прикладних завдань на матеріалах конкретних територіальних громад; самостійне опрацювання нового матеріалу, у т. ч. із застосуванням Інтернет-ресурсів та відкритих даних Державного земельного кадастру; платформи дистанційного навчання ОНУ та відеоконференцз'язок (у т. ч. для здобувачів заочної форми та в умовах воєнного стану).

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т. ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Поточний контроль: поточне контрольне опитування, оцінювання результатів практичних занять та виконання індивідуальних завдань. В обов'язковому порядку здійснюється облік відвідування здобувачами усіх видів занять. Для здобувачів заочної форми – перевірка письмових завдань, поданих у т. ч. дистанційно.

Підсумковий контроль: залік – виставляється за сумою балів поточного контролю та відповіді на питання підсумкового контролю (100 балів).

Критерії оцінювання за різними видами роботи

Вид контролю	Бали	Критерії
Робота за темою (усне опитування / практичне заняття)	0	завдання не виконано або виконано з грубими фактичними та логічними помилками
	1–4	матеріал дібрано, але відповідь / завдання фрагментарні, без аргументації висновків
	5–7	завдання виконано повно, висновки аргументовано з незначними неточностями
	8–10	завдання виконано глибоко, з опорою на нормативно-правові акти та наукові джерела, здобувач аргументовано дискутує
Відповідь на питання підсумкового контролю (залік)	0–10	оцінюється повнота, аргументованість та самостійність відповіді на питання за п. 12

Політика щодо дедлайнів та перескладання: У випадку пропуску заняття з поважних причин здобувач зобов'язаний виконати завдання за відповідною темою у позанавчальний час за погодженням з викладачем. Перескладання відбувається із дозволу деканату за наявності поважних причин.

Політика щодо академічної доброчесності: під час опанування навчальної дисципліни категорично не припускаються будь-які види порушень академічної доброчесності з боку як здобувачів вищої освіти, так й викладача. У разі виявлення та фіксації будь-якого виду порушення академічної доброчесності, до порушника будуть застосовані санкції, передбачені Законом України «Про академічну доброчесність» та внутрішніми нормативними документами Одеського національного університету імені І. І. Мечникова.

Політика щодо використання штучного інтелекту: в ході опанування цієї навчальної дисципліни забороняється оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної та навчальної діяльності, якщо це не дозволено умовами навчального завдання, а сам цей факт не зазначено в навчальному завданні чи супровідних матеріалах до нього. Під час проходження підсумкового оцінювання використання ресурсів штучного інтелекту забороняється.

11. Питання для підсумкового контролю

1. Дайте визначення поняття «територіальна громада».
2. Яким чином територіальна громада впливає на організацію роботи органів місцевого самоврядування?
3. Покажіть місце територіальної громади в системі місцевого самоврядування.
4. Яким чином повноваження територіальної громади відображені в Конституції України?
5. Коли був прийнятий статут територіальної громади?
6. Розкрийте сутність територіальної громади як основи місцевого самоврядування.
7. Яку роль відіграє Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» в управлінні розвитком територіальної громади?
8. Назвіть основні види територіальних громад.
9. У чому полягає зв'язок понять «територіальна громада» та «територіальна спільність»?
10. Які основні види територіальних громад згідно з українським законодавством?
11. Що таке первинні соціальні колективи?
12. Розкрийте сутність поняття «громада».
13. Охарактеризуйте роль територіальних громад у вирішенні питань місцевого значення.
14. Що є регіонами згідно з Європейською хартією місцевого самоврядування?
15. Розкрийте сутність процесу управління розвитком територіальної громади.
16. Назвіть основні нормативно-правові акти, що регулюють процес управління розвитком територіальної громади.
17. Назвіть основні концепції розвитку територіальної громади.

18. Які основні наукові теорії про місцеве самоврядування ви знаєте?
19. Хто був представником державницької теорії про місцеве самоврядування?
20. У чому полягають синергетичні засади державного управління в умовах реформування?
21. Проаналізуйте соціальний розвиток як процес.
22. Які типи синергетичних досліджень управління розвитком територіальних громад ви знаєте?
23. Охарактеризуйте структуру сільської територіальної громади в Україні в період Речі Посполитої.
24. Покажіть еволюцію управління розвитком територіальної громади в Українській козацькій державі в другій половині XVII ст.
25. Дайте порівняльну характеристику управління розвитком територіальних громад у Наддніпрянській та Західній Україні в XIX – на початку XX ст.
26. Розкрийте структуру територіальної громади в Україні в добу Гетьманату Павла Скоропадського.
27. Чим відрізнялася структура територіальної громади в добу Гетьманату та Директорії УНР?
28. Порівняйте структуру органів місцевого самоврядування в Радянській Україні та на західноукраїнських землях.
29. Які органи влади керували розвитком територіальних громад України в радянську добу?
30. Яким чином впливали територіальні громади на вирішення проблем місцевого значення в період "перебудови"?
31. У чому полягають відмінності в управлінні розвитком територіальної громади з боку органів державної влади та органів місцевого самоврядування?
32. Вкажіть сучасні тенденції управління розвитком територіальної громади.
33. Назвіть головні форми впливу територіальної громади на управління соціально-економічним розвитком через фінансову систему.
34. Проаналізуйте роль органів місцевого самоврядування в управлінні розвитком територіальної громади.
35. Вкажіть головні інтегруючі ознаки територіальної громади.
36. Які основні групи соціальних факторів ви знаєте?
37. Назвіть основні форми безпосереднього волевиявлення громадян.
38. Яка стаття Конституції України регулює проведення референдумів територіальними громадами?
39. Назвіть основні принципи проведення місцевих референдумів.
40. Вкажіть головні стадії проведення місцевих референдумів.
41. Дайте класифікацію референдумів за часом проведення.
42. Висвітліть особливості проведення місцевих та регіональних референдумів за кордоном.

43. У чому полягає сутність місцевого самоврядування як багатовекторного явища?
44. Розкрийте основні форми участі громадян у здійсненні місцевого самоврядування.
45. Що таке петиції?
46. Проаналізуйте роль людського фактору в муніципальному житті міст України.
47. Вкажіть основні напрями вдосконалення роботи територіальних громад у контексті розвитку місцевого самоврядування.
48. Яким чином здійснюється в Україні формування муніципальної економіки?
49. Виділіть головні складові муніципальної економіки.
50. Висвітліть особливості управління сталим розвитком територіальних громад.
51. Розкрийте основні напрями розширення інформаційної складової сталого розвитку територіальної громади.
52. Назвіть основні принципи сталого розвитку територіальної громади.
53. Розкрийте основні напрями державного управління ресурсним розвитком територіальної громади.
54. У чому полягає інституалізація управління соціально-економічним розвитком територіальної громади?
55. Вкажіть шляхи вдосконалення нормативно-правової бази управління розвитком територіальної громади.
56. Які інноваційні основи для підготовки кадрового потенціалу в територіальних громадах ви бачите?
57. Що таке інноваційне середовище?
58. Вкажіть структуру ресурсів інноваційного розвитку територіальної громади.
59. У чому полягає вдосконалення ресурсного забезпечення управління розвитком територіальної громади?
60. Роль землеустрою та кадастру у формуванні спроможних територіальних громад.

12. Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Очна форма навчання (залік)

Поточний контроль									Підсумковий контроль	Сума балів
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	10	100
10	10	10	10	10	10	10	10	10		

T1 ... T9 – теми змістових модулів. Формула розрахунку: 90 (9 тем × 10 балів) + 10 (відповідь на питання підсумкового контролю на заліку) = 100 балів.

Заочна форма навчання (залік)

Поточний контроль			Сума балів
Практичні заняття (3 заняття × 10)	Письмові індивідуальні завдання за темами самостійної роботи	Відповідь на питання підсумкового контролю (залік)	
30	50	20	100

Формула розрахунку: 30 (3 практичні заняття × 10 балів) + 50 (письмові індивідуальні завдання за темами самостійної роботи) + 20 (відповідь на питання підсумкового контролю) = 100 балів.

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90–100	A	відмінно	зараховано
85–89	B	добре	
75–84	C		
70–74	D	задовільно	
60–69	E		
35–59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0–34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Критерії оцінювання результатів навчання за теоретичною та практичною складовою

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
90–100 зараховано	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом з управління розвитком територіальних громад, вільно, самостійно та аргументовано його викладає з опорою на нормативно-правові акти, обов'язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв'язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених завдань.	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних завдань, аргументовано обирає раціональний спосіб їх виконання й оцінює результати власної діяльності; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань.
75–89 зараховано	достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає з опорою на нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує інформацію, допускаючи окремі несуттєві неточності.	правильно виконує більшість практичних завдань; має стійкі навички їх виконання.

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	<i>Здобувач освіти</i>	
60–74 зараховано	володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні; знає основні поняття; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого, виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.	може використовувати знання у стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдань; правильно виконує близько половини практичних завдань.
35–59 не зараховано з можливістю повторного складання	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; під час відповіді допускає суттєві помилки.	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи суттєві неточності; виконує окремі завдання лише за допомогою викладача; відсутні сформовані уміння та навички.
0–34 не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не володіє навчальним матеріалом.	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача.

13. Методичне забезпечення

1. Робоча програма та силабус навчальної дисципліни «Управління розвитком територіальних громад» (Ніколаєва О. І., Куделіна С.Б., 2026).
2. Опорні конспекти лекцій та мультимедійні презентації за темами 1–9.
3. Плани практичних занять та методичні рекомендації щодо їх виконання.
4. Навчально-методичні матеріали та питання для поточного і підсумкового контролю знань.
5. Ілюстративні матеріали (карти, схеми, рисунки).

14. Рекомендована література

Основна

1. Про місцеве самоврядування в Україні: Закон України від 21.05.1997 № 280/97-ВР (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/280/97-вр>
2. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 05.02.2015 № 157-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
3. Про засади державної регіональної політики: Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
4. Про землеустрій: Закон України від 22.05.2003 № 858-IV (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/858-15>
5. Про Державний земельний кадастр: Закон України від 07.07.2011 № 3613-VI (із змінами). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17>
6. Адміністративне управління територіальними громадами : навч. посіб. / В. М. Бабаєв та кол. авт. ; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2022. 292 с.
7. Любченко П. М. Муніципальне право України: навч. посібник. Харків: ФІНН, 2012. 495 с.

8. Планування розвитку територіальних громад. Навчальний посібник для посадових осіб місцевого самоврядування / Г. Васильченко, І Парасюк, Н Єременко. Асоціація міст України. К. ТОВ «Підприємство «Веней», 2015. 256 с.
9. Топчієв О. Г., Мальчикова Д. С., Яворська В. В. Регіоналістика: географічні основи регіонального розвитку і регіональної політики: навч. посібник. Херсон: ОЛДІ-ПЛЮС, 2015. 370 с.
10. Утвенко В. В. Теорія та історія місцевого самоврядування: навч. посібник. Київ: ДП «Вид. дім «Персонал», 2015. 234 с.

Додаткова

1. Євтушенко О. Н., Ємельянов В.М., В. І. Андріяш В.І. Муніципальний менеджмент : Миколаїв : Вид-во ЧДУ ім. Петра Могили, 2016. 404с.
2. Менеджмент регіонального розвитку: монографія /за ред. О.В. Васильєва, К.А. Фісуна; Харк. нац. акад. міськ. госп-ва. Х.: ХНАМГ, 2010. 375 с.
3. Місьцеве самоврядування в Україні: сучасний стан та основні напрями модернізації / за заг. ред. д-ра наук з держ. упр., проф. Ю. В. Ковбасюка. Київ : НАДУ, 2014. 128 с.
4. Основи регіонального управління в Україні: підручник / за заг. ред. В.М. Вакуленка, М. К. Орлатого. К. : НАДУ, 2012. 576 с.
5. Приходько Р. В. Управління соціальним розвитком територіальної громади: досвід та шляхи модернізації. Київ: Алерта, 2011. 248 с.
6. Регіональне управління: підручник / за заг. ред. Ю.В. Ковбасюка, В.М. Вакуленка, М.К. Орлатого. К. : НАДУ, 2014. 512 с.
7. Регіональне управління : навч. посіб. / за заг. ред. Л.Л. Приходченко. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2020. 652 с.
8. Управління регіональним розвитком: проблеми та перспективи : монографія / за заг. ред. докт. екон. наук, професора Гавкалової Н.Л. Х.: Вид. ХНЕУ ім. С. Кузнеця, 2013. 400 с.
9. Шаблій О. Суспільна географія: підручник. У 2 кн. Львів: ЛНУ імені І. Франка, 2015. Кн. 1. 814 с.; Кн. 2. 706 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Верховна Рада України. Законодавство України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws>
2. Державна служба статистики України. URL: <https://www.ukrstat.gov.ua/>
3. Децентралізація влади в Україні. URL: <https://decentralization.gov.ua/>
4. Державний земельний кадастр України. URL: <https://land.gov.ua/>
5. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <https://www.nbuv.gov.ua>
6. Наукова бібліотека ОНУ імені І. І. Мечникова. URL: <https://lib.onu.edu.ua>